

ANKARA ŞUBEMİZ KURULDU

Odamızın 22. Genel Kurulunda Ankara Şubesinin açılmasına ve bu konudaki çalışmalarını Merkez Yönetim Kurulunun yapmasına karar verilmişti. 22. Genel Kurulda benimsenen Şube Yönetmeliğinde öngörüldüğü üzere, Yönetim Kurulumuz, Ankara Şubesinin kuruluş çalışmalarını yapmak için Kaya Nomaler, Esen Ergin ve Ahmet Erol Albayrak'ı kurucu heyet olarak atadı. Kurucu heyetin ön çalışmaları geçtiğimiz günlerde tamamlandı ve Ankara Şubesi açıldı. Yeni Şubemizin adresi, "İhlamur Sokak 8/9-12."

üç ay içinde yapılacak olan Ankara Şubesi 1. Genel Kurulunda, Şube Yönetim Kurulunun yanısıra, Merkez Genel Kuruluna katılacak olan delegeler de seçilecek.

İŞÇİ -MEMUR AYKIMI KONUSUNDAKİ yeni kararnamenin hedefi teknik elemanlar

1897 sayılı yasanın 5. maddesi gereğince bir yıl içinde Çalışma Bakanlığı ve Devlet Personel Dairesinin uzmanlarından oluşan komisyon, kimlerin işçi, kimlerin memur olduğuna ilişkin kesin kararını verdi ve karar, 28 Kasım günü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Teknik eleman örgütleri, yayınladıkları basın açıklamasında, komisyon kararının özellikle teknik elemanları hedef aldığını, kararın teknik elemanlar arasında ayrıcalıklar yarattığını, bu ayrımla teknik elemanların ikiye bölündüğünü ve işçi-memur ayrımının çalışanların önemli bir bölümünü sendikal haklardan yoksun bırakarak sürdürülen mücadeleyi geriletmeyi amaçladığını belirttiler. Teknik eleman örgütleri "işçi-memur ayrımı yoluyla sorunlarımızın çözümlenemeyeceğini, temel çözümün tüm çalışanların grevli, toplu sözleşmeli sendikal haklarını almalarında olduğunu, mücadelemizin sonuna kadar* süreceğini" bir kez daha açıkladılar. Komisyon kararının getirdiği sonuçların ayrıntılı bir incelemesinin yer aldığı ortak basın açıklamasında özetle şöyle dendi:

"657 sayılı Personel Yasasında yer alan memur, geçici personel, sözleşmeli personel ve işçi tanımlarından geçici personel ve sözleşmeli personel, işçi-memur ayrımı dışında bırakılmıştır. Böylece teknik elemanların istihdam edildiği bu kadrolar iş güvenliğinden yoksun olarak istenildiği gibi doldurulacak, aynı işi yapan işçi kadrolarının azaltılması sağlanabilecektir.

•Yürürlüğe giren kararnameye göre mühendis ve mimarlar, tüm teknikerler, biolog, bakteriyolog, fizikçi, jeolog, jeomorfolo, jeofizikçi, kimyager, matematikçi, programcı, sistem operatörü, statiker, topoğraf ve yardımcısı, zooteknisyen, hesap kontrolörü ve araştırmacılar memur sayılmaktadır. Böylece işçi-memur ayrımı ile yapılan iş değil, unvanlar ön plana çıkarılmakta, işlerinde aynı işi yapan teknik elemanlar arasında yapay bir ayrım getirilmektedir.

Memur olarak tanımlanan teknik elemanların içinde eskiden işçi olarak çalışanlar yer almaktadır. Böylece sendikal haklara sahip olanların kazanılmış hakları geri alınmaktadır. Yine işçi-memur ayrımı ile sendikal haklara sahip olan teknik elemanların kapsamı daraltılmakta, bu yönü ile de teknik elemanlar arasında ikinci bir ayrım getirilmektedir. Kararname teknik eleman kapsamı içinde yer alan teknisyenleri, sanat okulu mezunlarını işçi olarak tanımlamış diğer teknik elemanları bu kapsamın dışında bırakmıştır. Böylece şimdiye kadar körüklenen mühendis-tekniker-teknisyen ayrımı teknisyenleri işçi, diğerlerini memur yaparak pekiştirilmek istenmektedir.

İşçi-memur ayrımı ile eskiden bir bölümü memur olarak çalışmakta olan teknisyenler, laborantlar, nivocular, operatörler, işçi sayılmaktadır. Kararnamede teknisyenlerin işçi sayılmaları, teknisyenlerin haklarını elde etmeleri açısından olumludur. Ve kararnamenin teknik elemanlar yararına olan tek maddesidir."

ŞUBE GENEL KURULLARI

Odamız İstanbul, İzmir ve Ankara Şubelerinin Genel Kurul tarihleri belli oldu. Buna göre, İzmir Şubesi Genel Kurulu 16 Ocak 1977 günü saat 14.30'da Büyük Efes Oteli Petek Salonunda, İstanbul Şubesi Genel Kurulu 23 Ocak 1977 günü saat 10.00'da Galatasaray Lisesi Tevfik Fikret Salonunda, Ankara Şubesi Genel Kurulu 29 Ocak 1977 günü saat 11.00'de Makina Mühendisleri Odası Toplantı Salonunda yapılacaktır.

"DEPREMDE

ONBINİN ÜSTÜNDE CAN,
GEREKLİ ÖNLEMLERİN
ZAMANINDA ALINMAYIŞI
YÜZÜNDEN YITIRILMIŞTIR"

24 Kasım Çarşamba günü meydana gelen Muradiye-Çaldıran depreminin ertesi günü TMMOB tarafından deprem bölgesine gönderilen inceleme kurulu, ilk gözlem ve izlenimlerini film, fotoğraf, ses bandı ve raporlarla saptadı.

İnceleme sonuçları 1 Aralık'ta yapılan basın toplantısıyla kamuoyuna açıklandı. Toplantı metninde şöyle denildi:

"İncelemeler, depremin ilk günlerinde TMMOB'e yapılan açıklamadaki can kaybı tahminlerini doğrulamaktadır.

Bir yandan yıkıntıların buldozerlerle sürülerek kapatılması, öte yandan halkın göçe başlaması, kesin sayının tesbitini olanaksız kılmaktaysa da can kaybının resmi sayıların aksine onbini aştığı kesindir.

Köyleriyle birlikte ellibin nüfuslu Muradiye İlçesinde bu denli büyük can kaybı meydana gelişi, deprem öncesi ve sonrası önlemlerin alınmamasına bağlıdır.

Can kaybının en yüksek orana ulaştığı Muradiye ilçe merkezine ait ve 1950 tarihli jeolojik raporda, ilçenin kaya parçaları ve dere birikintilerinden oluşan dolgu toprak tabakası üzerine kurulduğu ve 1. derece deprem bölgesi sayılması gerektiği belirtilerek ilçenin düzlüğe taşınması önerilmekteydi. Bu öneri birçok başka yerleşme yerleri için olduğu gibi İmar İskân Bakanlığı dosyalarında tozlanmış, gerekli önlemler 25 yıldır alınmamış, deprem haritasında bile bölge 3. derece deprem bölgesi sayılmıştır. Bu tutumun başka bir örneğini Lice depremi sonrasında açıklamıştık.

İLKEL YAPI TEKNİĞİ HASARIN VE CAN KAYBININ BÜYÜMESİNE YOL AÇMIŞTIR

Böyle bir arazi üzerinde bulunan Muradiye ilçesi sınırları

içindeki yapıların hemen tümü deretaşı-kerpiç karışımı ve çamur harçla örülen duvarlı, kabaca yontulmuş ağaçlarla taşınan düz toprak damlı konutlardır. Bu teknikle yapılan yapıların yıkılması için depreme bile gerek olmadığı ortadadır ve bugün tümü de yıkılmış durumdadır.

ENKAZ KALDIRMA ÇALIŞMALARI GEÇ BAŞLAMIŞTIR VE BİLGİSİZCE YÜRÜTÜLMEKTEDİR

Can kaybını yüksek düzeye ulaştırarak etkenlerden biri de, kurtarma çalışmalarının geç başlaması ve kurtarma ekiplerinin yetersizliğidir. Enkaz altında kalan binlerce kişi, sıfırın altında soğukta ve kar altında donarak ölmüşlerdir.

Enkaz kaldırma çalışmalarına depremin 3. gününe kadar başlanmadığı görülmüş, örneğin tümüyle yıkılan Çaldıran'da çalışmalarına 26 Kasım günü saat 10.00 da başladığı saptanmıştır.

Enkaz kaldırmayla görevli birliklerin, daha çok disiplini sağlama görevini yaptıkları gözlenmiştir. Zaten yetersiz olan kurtarma çalışmaları daha çok Muradiye ve Çaldıran merkezlerine yönelmiş, diğer bucak ve köylerde ise 5. günde bile bir çalışma yapılmamıştır. Halk kendi enkazını kendi kaldırmaya çalışmaktadır, öte yandan enkaz kaldırma çalışmalarını örgütleyen demokratik kuruluşların çabaları, resmi makamlarca engellenmek istenmekte, ekiplerin başlarında jandarma bekletilmektedir.

YARDIMLAR HALKA ULAŞMAMAKTA, DEMOKRATİK KURULUŞLARIN YARDIM ÇABALARI ENGELLENMEKTEDİR.

Tümüyle açıkta ve giyecek, yiyecek malzemelerinden yoksun kalan halk arasında, bundan sonra da soğuk ve salgın hastalık nedeniyle can kaybının artması olasılığı görülmektedir. Günlerdir radyo, televizyon ve basın da iktidar sözcülerinin, yardım kurumlarının ve özel girişimcilerin bir siyasi propaganda havasıyla duyurdukları yardımlar, deprem bölgesindeki halka hâlâ iletilmemiştir.

Depremin 5. gününde hiç yardım alınmış köylerin bulunduğu saptanmıştır. Yurt içinden ve dışından uçaklarla Van hava alanına getirilen yardım malzemesinin burada depolandığı görülmüştür. İktidar sözcüleri deprem bölgesine onbinden fazla çadır yollandığını ilan ederken, 28 Kasım gününe kadar Muradiye merkez ve köylerine resmi makamlarca ancak 252 çadır dağıtıldığı saptanmıştır. Bunlardan 122'si köylere dağıtılmıştır. Bir çadırda 3 yada 5 ailenin barınmaya çalıştığı gözlenmiştir. Van'daki demokratik kuruluşlarca sağlanan 215 çadırın dağıtımını ise Valilikçe engellenmiş, çadırlara el konmuştur. Buna rağmen demokratik örgütler depremin 3. gününe kadar 300 çadır dağıtmış ve dağıtımın devam ettiği bildirilmiştir.

Gelen yardım malzemelerinin deprem bölgesinin merkezi olan Muradiye yerine 80 Km uzaktaki Van'da depolanması, malzemenin başka amaçlarla kullanılacağı kanısını halk arasında yaygınlaştırmaktadır. Battaniye, giyecek ve yiyecek malzemesi yardımının son derece yetersiz kaldığı çevre halkınca belirtilmekte, malzeme kıtlığının karaborsaya yolaçtığı görülmektedir.

Gelen yardım malzemelerinin deprem bölgesinin merkezi olan Muradiye yerine 80 Km uzaktaki Van'da depolanması, malzemenin başka amaçlarla kullanılacağı kanısını halk arasında yaygınlaştırmaktadır. Battaniye, giyecek ve yiyecek malzemesi yardımının son derece yetersiz kaldığı çevre halkınca belirtilmekte, malzeme kıtlığının karaborsaya yolaçtığı görülmektedir.

YARDIM DAĞITIMI SİYASİ İSTİSMAR ARACI OLARAK KULLANILMAKTADIR.

Yardım malzemesinin dağıtımında siyasi çıkarlar gözetilmekte, çeşitli iktidar partilerine mensup yetkililer dağıtımda kendi taraftarlarını kayırmak için birbirleriyle çekişmektedirler. Dağıtımdaki yolsuzluklara ilişkin söylentiler halk arasında yaygınlaşmaktadır. Muradiye Belediye Başkanının İl Yardım Komitesinden atılması bu söylentileri güçlendirmiştir.

Demokratik kuruluşlarca gönderilen yardım malzemelerine Valilikçe el konulurken, deprem bölgesine gönderilmek üzere Van Valiliğince hazırlanan bir konvoyun yola çıkışının Başbakan Yardımcısı Turhan Feyzioğlu'nun Ankara'dan Van'a gelişine kadar bekletildiği, konvoyun Feyzioğlu ile birlikte bir siyasi propaganda aracı olarak hareket ettirildiği öğrenilmiştir.

Çoğaltılması mümkün olan benzer örnekler, seçim platformuna girildiği bu dönemde kısır parti çıkarlarının nasıl ön plana geçirildiğinin göstergesi olmaktadır."

Basın toplantısında daha sonra, TMMOB tarafından açılan yardım kampanyasına üyelerin yanısıra halkın da katıldığı, toplanan yardımın, yerinde saptanacak ihtiyaca göre yiyecek yada giyecek malzemesi olarak iletileceği belirtildi. Bu arada, yine TMMOB'nin kurduğu bir yerel komitenin de deprem bölgesinde uzmanlık alanlarıyla ilgili çalışmalar yürüttüğü belirtilen açıklama, şöyle sona erdi:

"Emperyalist ilişkiler içindeki iktidarlar sanayileşme, yerleşme, kentleşme ve konut alanında ulusal politikalar saptama yeteneğinden yoksun olduklarından halkımızı yoksulluk ve ölüme terketmişlerdir. Yurtsever teknik eleman kuruluşları olarak doğal afetlerde uğranılan kayıpları azaltmak için yıllardır geliştirdiğimiz öneriler dikkate alınmamış, sosyal ve ekonomik yapıyı gözönünde bulundurmaya yetersiz ve göstermelik uygulamalarla yetinilmiştir. Dışa bağımlı politikaların yürütücüsü iktidarlarca benimsenmeyeceğini bildiğimiz halde, bu konudaki önerilerimizi bir kez daha kamuoyuna iletmeyi görev sayıyoruz.

- Bu önerilerin başında dışa bağımlılığı kaldıracak ulusal politikalar saptanması gelmektedir. Bu politikaların saptanmasında sömürünün yok edilmesi, dengeli gelir dağılımının sağlanması, bölgelerarası dengesizliklerin giderilmesi ilke olarak gözönünde tutulmalıdır.

- Yardımın halkın eline doğru ve olduğu gibi aktarılması, yolsuzlukların önlenmesi için sorumlu devlet kuruluşlarının sıkı bir denetim kurması kaçınılmazdır. Bu denetimde mahalli idareler de görevli ve yetkili kılınmalıdır.

- Yeniden iskan amacıyla yapılacak konutlarda bölge halkının sosyal ve ekonomik yapıdan kaynaklanan yaşama koşullarının gözetilmesi zorunludur.

- Yeni yerleşme kararlarının ve konutlarının gerçekleştirilmesinde bölge ekonomisinin etkin ve verimli bir üretime sokulması deprem sonrasının en önemli sorunlarından biridir. Eldeki teknik bilgi, malzeme ve para, halkın mahalli gücünü harekete geçirmeli ve ko-

nutların üretimi bölgede yaşam ve çalışma koşullarına olumlu etkiler getirecek biçimde düzenlenmelidir.

- Özellikle bu alanda, müteahhitlik kurumu devreye sokulmamalıdır.

Önerilerimizin egemen sınıfların iktidarlarınca benimseneceğini sanmıyoruz.

Güvencemiz halkımızdadır.

Halkın örgütlü ve etkin gücü, işçi sınıfının devrimci mücadelesi, halka kendini yönetme yolunu açacaktır. Ve daha güzel günler gelecektir."

TMMOB lokali kurşunlandı

TMMOB Lokali 9 Aralık gecesi kurşun yağmuruna tutuldu. Perdelere kapalı olan lokale rasgele açılan ateş sırasında lokalde bulunan görevliler, bir raslantı sonucu bu kurşunlara hedef olmadılar. Açılan ateş sonunda lokalin camları kırıldı, lambalar düştü. Olay sonrası, TMMOB tarafından yapılan açıklamada şöyle denildi:

"Egemen sınıfların değil ülkesinin ve halkının çıkarlarını savunan teknik elemanlar ve onların örgütleri ülkenin dört bir yanında faşistlerin saldırısına uğramaktadır.

Urfa'da, Seydişehir'de, İskenderun'da, Trabzon'da, Adana'da, Kırıkkale'de, Ankara'da sürdürülen bu saldırılar ve baskılar, yurtsever, devrimci teknik elemanları sindirmeyi amaçlamaktadır.

Bu saldırı MC topluluğundan cesaret alan silahlı faşist çetelerin tüm emekçi sınıf ve tabakalara karşı giriştiği saldırıların bir parçasıdır. Hergün yeni bir saldırı, yeni bir cinayet tezgahlanmaktadır.

Emekçi sınıf ve tabakaların bir parçası olan teknik elemanlar olarak bütün bu saldırı ve cinayetler karşısında yılmaya çağımızı; her türlü baskı yöntemlerine karşın, mücadelemizi, etkin bir biçimde sürdürmeye kararlı olduğumuzu bir kez daha kamuoyuna açıklarız."

SİSAG grevi ve MC nin politikası

Sosyal-İş'te örgütlü SİSAG işçilerinin grevi 45'inci gününde Demirel hükümeti tarafından 30 gün süre ile ertelendi. Bakanlar Kuruluna grevi erteleme hakkını 275 sayılı yasa veriyor. Ana "memleket sağlığını veya milli güvenliği bozucu nitelikte" koşulları var ise. Bakanlar Kurulunun erteleme kararından öğrenildiğine göre "milli güvenliği bozucu" niteliğinden ötürü SİSAG grevi ertelenmiş. Aynı karardan, Milli Eğitim Bakanlığının bu yolda Bakanlar Kuruluna başvurusu olduğu da öğreniliyor. Bu konuda bilgisine başvuru Sosyal-İş yetkilileri, aşağıdaki görüşleri belirttiler.

"Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Yay-Kur'un sınav sonuçları SİSAG tarafından değerlendirilmektedir. Yay-Kur programını yürütenler ise grevedir. SİSAG yönetimi, bu programı greve katılmayan vasıfsız işçilere yaptırmak istemektedir. Ehil olmayanların yürüteceği işin sonucu da sağlıklı olmayacaktır elbette.

Grevin ertelenmesi gerekçesi de Yay-Kur programı olunca, işbaşı yapan işçilere Yay-Kur projesinin yapılması gerekir. Bu doğru mantık, SİSAG yönetimi için geçerli olmamıştır. Yay-Kur projesini başından beri yürüten grevci işçilere hiç iş verilmemiş, bir odada oturmaları istenmiş, Yay-Kur projesini yine ehil olmayan insanlar yürütmeye devam etmişlerdir.

Sosyal-İş, Bakanlar Kurulunun kararına Danıştay'da itirazda bulunmuştur. Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu oy birliği ile Bakanlar Kurulu kararının uygulamasını durdurmuştur. Böylece SİSAG işçilerinin yeniden greve başlama hakları doğmuştur.

Bu ara, yine yasa gereği, Yüksek Uzlaştırma Kurulu oluşturulmuştur. Devlet Bakam Gıyasettin Karaca başkanlığında toplanan Yüksek Uzlaştırma Kurulu önümüzdeki günlerde bir karara varacaktır. Kararın bağlayıcı niteliği yoktur. Kuruldan işçilerin benimseneceği bir karar çıkmazsa greve devam edileceği açıktır."

BİRİNCİ ULUSAL BİLİŞİM KONGRESİ

Türkiye Bilişim Derneği'nin düzenlediği Birinci Ulusal Bilişim Kongresi 18-20 Ekim 1976 günleri Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde yapıldı. Yedi oturum olarak düzenlenen programda sunulan bildiriler şöyle:

I. BİLİŞİM: ÜLKE ve TOPLUM SORUNLARI

1. Bilişim Teknolojilerinin Toplumsal İşlevleri ve Türkiye Bilişim Kurumu, Dr.Aydın Koksall.
2. Ulusal Bilişim Politikası-Güncel Görev, Dr.Necdet Bulut.
3. Bilişimin Ekonomik, Sosyal ve Politik Alanda Önemi, Betül fğdeligüvenç.
4. Bilgisayar-İnsan Etkileşimi, Bülent Taş, Dr.Ziya Aktaş.

II. ENDÜSTRİ ve İŞLETMEDE KULLANIM

1. Fabrika İşletmesinde Bilişim Ortamı-Güncel Yaklaşımlar, Turgut Ağar.
2. İşletme Muhasebecisi ve Bilgisayar; Kurum, Uygulama ve Eleştiri, Dr.Erkut Gökten.
3. Terminal ile bir Stok Kontrol Uygulaması, Tuncer Uney.
4. Türkiye'de Bilgi İşlem Standartları, D."W.Simons.

III. PROGRAMLAMA YÖNTEMLERİ

1. SNOBOL ile Tasarıma, Dr.Fevzi Ünlü.
2. Yapısal Programlama, Dr.Erol Arkun.
3. Geliştirilmiş Programlama Yöntemleri, Yücel Eğecioğlu.
4. MEF özderleyicisinin Çalışmasının Tanıtımı, Behçet Sarıkaya.

IV. EĞİTİM ve İNSANGÜCÜ

1. Türkiye'de Bilişim Teknik Personeli Eğitiminin Genel

Durumu ve İşyerinde Eğitim, Dr. Ziya Aktaş.

2. Bilgisayar Bilimi İçin Bir Lisans Programı, Dr.Yüksel Uçkan.
3. Bilgisayar Bilimleri Eğitimi ve Boğaziçi Üniversitesi Uygulaması, Dr.Tuncay Saydam, Dr.Nejat Tuğcu.
4. FORIRAN Öğretiminde Yapısal Yaklaşım, Ümit Karakaş.
5. BİM Kuruluşu ve İş Tanımları, Yalçın Süer.

V. UYGULAMA ve KULLANIM BİÇİMLERİ

1. Veri Temeli Emniyet Düzeni, Dr.Savaş Özatalay.
2. Sistemli Yaratıcılık ve Bilişimle İlişkisi, Turgut Ağar.
3. Uluslararası Bilgi Akımında Bilgisayarın Yeri, Sönmez Taner.
4. Avrupada Hukuk Bilişimi Çalışmaları, Salih Özdemir.

VI. BİLGİ İŞLEM ve YÖNETİM

1. Bilişim ve Bilgi Üretimi, N.Kaya Kılan.
2. Bilgisayar Alımındaki Sorunlar ve BİM'in Kuruluş İçindeki Yeri, Güngör Günelçin.
3. Temel Sorunlar ve Bilgisayarlar, Tefvik Çavdar.
4. Yönetimde Bilgi Bankası ve Arçelik Uygulaması, M.Ahmet Gökçen.

VII. ÇEŞİTLİ UYGULAMALAR

1. Toplum Bilimlerinde Bilgisayar Uygulaması, Dr.Hamit Fişek.
2. Doğal Diller Alanında Bilgisayar Kullanımı, Dr.Güney Gönenç.
3. Ergin Dillerde Yapıbilim Denetimi, Dr.Fevzi Ünlü.
4. Bilgisayarların Bilgisayar Benzetim Modelleriyle Değerlendirilmesi, Dr.Tuncay Saydam.
5. Örüntü Tanımı, Dr.Müren Gökeri.

Kongrede yedinci oturum bir açık oturum biçiminde yapıldı ve bilişim alanında Türkiye'deki sorunlar tartışıldı. Birinci Ulusal Bilişim Kongresine 200 ün üstünde izleyici katıldı. Kongreye sunulan bildirilerin tümünün Türkiye Bilişim

Derneği'nce bir kitap halinde derlendiği öğrenilmiştir.

Kongrede sunulan bildirilerden ikisini, Dr.Necdet Bulut'un sunduğu "Ulusal Bilişim Politikası-Güncel Görev" adlı bildirisiyle, Dr.Aydın Koksall'm sunduğu "Bilişim Teknolojilerinin Toplumsal İşlevleri ve Türkiye Bilişim Kurumu" adlı bildiriye dergimizin bu sayısına aldık.

Birinci Ulusal Bilişim Kongresi dolayısıyla Türkiye Bilişim Derneği aşağıda verdiğimiz basın bildirisini yayınlamıştır:

"Çeşitli üniversitelerden, kamu ve özel kesimden ikiyüz elli dolayında uzmanın katıldığı l'inci Ulusal Bilişim Kongresi 18-20 Ekim 1976 tarihleri arasında Ankara'da yapılmıştır.

Bilişim teknolojisini konusunda 30 bildirinin sunulup tartışıldığı kongrede aşağıdaki temel görüşler belirtilmiştir:

1. Bilişim teknolojisinden ülkemiz çıkarları doğrultusunda yararlanabilmek için teknik insan gücü yaratmadan başlayarak, bilişim araç ve gereçlerinin yapımına giden ulusal bir politika izlenmelidir.
2. Bu alanda yaratılacak insan gücünü sağlamada her düzeyde eğitim yaygınlaştırılmalı ve sürekliliği sağlanmalıdır.
3. Ülkede bilişim politikasını kurma ve bu teknoloji ile yararlanma koşullarını sağlayacak bir kurum kurulmalıdır.
4. Günümüzde bilgisayar donanımından yararlanmada ortak ve verimli kullanım sağlanmalıdır.
5. Bu alanda çalışan her düzeydeki teknik personelin verimli çalışma koşulları bugüne değin gerçekleştirilememiştir. Bu konuda geçerli önlemlerin alınması zorunludur. Çalışma koşullarını iyileştirme yolunda katkı veren tüm bilişim teknik elemanları desteklenmelidir.

Sonuç olarak çalışmaların, bilişim teknolojisini ve araçlarını toplum yararına endüstriyel ve ekonomik kalkınmayı hızlandırıcı ve dışa bağımlılığı azaltıcı yönde sürdürülmesi gereklidir."

1976 TÜRKİYE SANAYİ KONGRESİ

TMMOB Makina Mühendisleri Odası'nın düzenlediği 1976 Türkiye Sanayi Kongresi 23-27 Kasım 1976 günlerinde Ankara'da yapıldı. Büyük bir ilgiyle karşılanan Kongreye Odamız da "Ülkemizde Elektrik Enerjisi Üretim ve Tüketimi" konulu bildiriyle katıldı.

Kongrede sunulan bildiriler şunlardır:

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Sanayiinin Korunması Sorunu ve Ticaret Sermayesinin Tavrı, Dr. Orhan Kurmuş.

Devletçilik Öncesinde Sanayi Politikası Arayışları, Selim İkin, Dr. İlhan Tekeli.

Büyük Dünya Bunalımı İçinde Türkiye'nin Sanayileşme ve Gelişme Sorunları, Doç.Dr.Korkut Boratav.

1950-1960 Döneminde Sanayileşme, Dr.Gürel Tüzün.

Türkiye Sanayiinde Teknoloji ve Teknoloji Transferi, Makina Mühendisleri Odası Teknoloji Transferi Komisyonu.

Teknoloji Transferi, Doç.Simeon Celepov, Bulgaristan Bilim ve Teknik Birliği.

Teşvik Tedbirlerinin Sektörel ve Yöresel Dağılımı, Süer Kırçak.

AET-Türkiye İlişkileri ve Sanayileşme Sorunu, Doç.Dr.Bilsay Kuruç.

4. Plana Girenken Sanayi Politikası, Berk Koçer.

Türkiye'de İşgücü Eğitimi, Tefik Çavdar.

Zonguldak Kömür Havzasındaki İş Kazalarının Nedenine Tarihsel Bir Yaklaşım, Abdullah Yılmaz.

Sanayileşmenin Yaşadığımız Çevre Üzerinde Etkisi, İnşaat Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Şehir Planlama Mimar ve Mühendisleri Cdası.

Türkiye'de İstihdam Yada İşsizlik Sorunu, DİSK Adına Prof. Sadun Aren.

Sanayide Maliyetler, Ücretler ve Verimlilik, Ayla Dorsay.

Türkiye'de Yabancı Sermaye, Tunç Tayanç.

Sanayileşme ve Bölgesel Dengesizlik, Oktay Varlıer.

Özel Kesim- İmalat Sanayiinde Gelişme ve Yoğunlaşma Eğilimleri, M.Tanju Akad, Sulhiye Arıkan.

Genel Olarak ve Türkiye Sanayiinde Yoğunlaşma, Toplaşma, Tekelleşme, Orhan Silier.

Sanayiın Üretim Yapısı, Doç.Dr. Yakup Kepenek.

Türkiye'de Montaj Sanayii, Nadir Akgül.

Girdiler Yoluyla Dışa Bağımlılık, Dr.Sevil Korum.

Ülkemizde Elektrik Enerjisi Üretim ve Tüketimi, Elektrik Mühendisleri Odası.

Kongrede ayrıca Türkiye'nin sanayi sorunlarını ilgilendiren önemli konularda paneller de

yer aldı. Bu paneller, konuları ve katılanlarıyla şöyle:

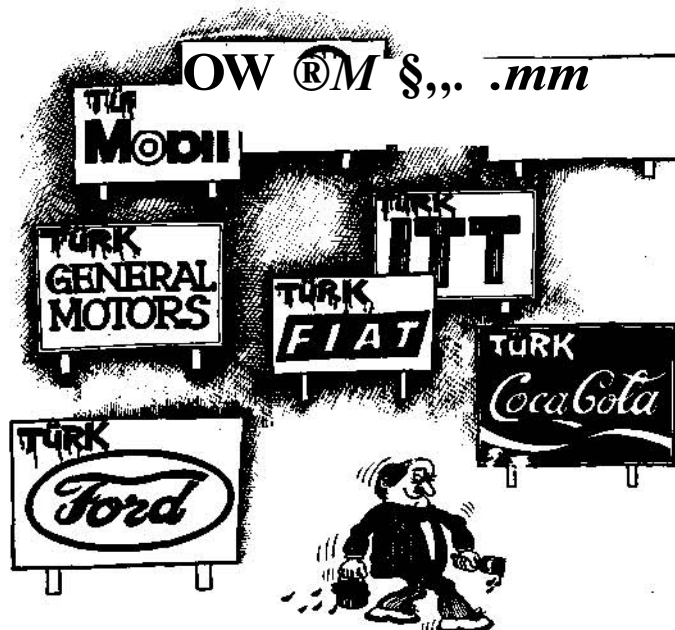
12 Mart Öncesinde ve Sonrasında Sanayideki Gelişmeler ve Bugünkü Durum, Prof.Dr.Besim Üstünel, Dr.Yalçın Küçük, Mümtaz Zeytinoglu.

4. Plana Girenken Sanayi Politikası, Prof.Dr.Kenan Bulutoğlu, İcen Börtüçene, Dr.Gürel Tüzün.

Sanayide Maliyetler, Ücretler ve Verimlilik, Çimen Turan, Gül Neşe Erel, Cümhur Turanlı.

Türkiye Sanayiinin Yapısal Sorunları, Doç.Dr.Korel Göymen, Arif Merdol, Yavuz Bayülken, Dr.Özcan Ertuna.

Makina Mühendisleri Odası'nın "Çizgilerle Sanayi 76" konulu karikatür yarışmasına katılan karikatürlerden oluşan sergi de kongre süresince izleyicilere açık tutuldu.

İbrahim Tapa, "Çizgilerle Sanayi 76" karikatür yarışması, Başarı ödülü

DOĞA KİRLENMESİNİN ARDINDA KİM VAR?

hüseyin bas

Sayın Profesör Sadun Ar en'in, önceki gün Politika'da yayınlanan "Yabancı Sermaye ve Doğa Kirlenmesi" yazısı, bu çağdaş afetle büyük sermaye arasındaki ilişkilere açıklık kazandırması açısından son derece ilginç. Sayın Aren söz konusu yazısında "Yabancı sermaye yatırımlarının yayılma eğilimleri son zamanlarda yeni bir gerekçe ile 'teçhiz' edilmiştir. Bu yeni gerekçe doğanın kirletilmesiyle ilgilidir. Sanayi tesislerinin neden olduğu doğa kirlenmesi, ileri kapitalist ülkelerde çok ciddi bir sorun haline almıştır. Bu durumda ileri kapitalist ülkeler doğa kirlenmesine yol açan sanayilerle ilgili yatırımlarını yabancı ülkelere yönlendirmektedirler. Yabancı sermaye yatırımlarının ekonomik ve siyasal bağımsızlığımıza verebilecekleri zararın yanı sıra, doğa kirlenmesi bakımından da özel sakıncaları olabileceğini unutmamak lazımdır" demekte ve "geçen hafta ülkemizi ziyaret eden Batı Alman yatırımcılarının bu yöndeki muhtemel girişimlerine bu açıdan bakılması gereğine" işaret etmektedir.

Doğa, yada çevre kirlenmesi veya bilimsel adıyla "ekoloji"nin son yirmi yıldan bu yana ileri endüstri ülkelerinin önde gelen temel sorunlarından biri haline geldiği biliniyor. Oysa, endüstrinin gelişmesi, özellikle ka-

pitalist ülkelerde bir yığın sorunu da birlikte getirmektedir, örneğin sanayi artıkları, ileri kapitalist ülkelerin çözümlü hemen imkansız hayati sorunlarından biri olmaya devam etmektedir. İlk ve ölümcül belirtileri bundan yirmi yıl önce Japonya'nın küçük Minimata kentinde görülen "çevre kirlenmesi"ne ileri kapitalist endüstri ülkeleri, bu yönde koparılan tüm gürültülere rağmen şimdiye değin geçerli bir çözüm bulmuş değiller. Gerçekten de bundan yirmi küsur yıl önce Japonya'nın küçük kenti Minimata'da kediler birdenbire korkunç sesler çıkararak çılgınca oraya buraya koşmaya başlamışlar, sonra da kendilerini denize atarak telef olup gitmişlerdi. Kedileri bir süre sonra insanlar izlediler. 250'yi aşkın insan bilinmeyen bir hastalığa tutularak esrarlı bir biçimde bir kaç gün içinde ölüp gitti.

Korkunç olayın nedeni sonradan anlaşıldı, insanlar da, kediler de bölgede bulunan bir kimya fabrikasının "artıklarından" zehirlenen balıkları yemişlerdi. Çıldırarak ölüp gitmelerinin nedeni buydu. Minimata faciası, bir anda tüm dünyanın dikkatini "çevre kirlenmesi" denilen çağdaş afete çekmişti. Basın, tüm kitle haberleşme araçları olayın üstüne çullandı, gecikmedi. Dünyanın sonu gelmişti artık. Batı uygarlığı, insan soyunun geleceği tehlike-

deydi. İnsan bizzat yarattığı bilimin ve teknolojinin kurbanı olmuştu. Doğanın uyumlu dengesi bozulmuş, yeryüzü yaşanmaz hale gelmişti. Bu, insanı doğasıyla, uygarlığıyla, silip süpüren afete dur demenin zamanıydı. Yirmi yıldan bu yana sürüp giden, zaman zaman kaybolup, zaman zaman had düzeylere çıkan "ekolojik isteri" böyle başlamıştı. Peki ama çevreyi kirleten, ırmakları, denizleri zehirleyerek doğanın uyumlu dengesini bozan, böylece de yeryüzünü yaşanması bir yer olmaktan çıkararak kimdi?

Her zaman olduğu gibi bu konuda da en büyük gürültüyü çıkararak, bizzat doğayı kirletenler oldu. Kapitalist dünyanın hizmetindeki tüm imkanlar ekolojik krizin suçunun bilimin ve teknolojinin sırtına yüklenmesi yolunda seferber edildiler. Doğa doğayı kirletmekle suçlanıyordu. Oysa bütün bu çabalar asıl suçluyu, kapitalizmi gözlerden saklamaya, giderek korumaya yönelikti. Kuşkusuz bu koruma son derece ince yöntemlerle yapılmıyordu, örneğin çevrenin kirlenmesinden herkes sorumlu tutuluyordu. Otomobil kullanan milyonlarca ortahalli Amerikalı ile fabrikalarından çıkan 100 milyonu aşkın otomobilin egzozlarından atmosfere yılda 86 milyon ton zehirli madde saçan Standart Oil ve General Motors çevrenin kirlenmesinden "aynı derecede" sorumlu tutulmak isteniyordu. Burada

da tozun dumanın ardında saklanmak istenen büyük tekellerdi. Ama bütün bu çabalar boşunaydı. Güneşi balçıkla sıvamak mümkün değildi. Nitekim dürüst bilim adamları gerçeği bütün çıplaklığıyla açıklamakta gecikmediler. Batı Alman bilim adamı Sturm, Federal Almanya'nın dev kimya firması Hoechst'in sadece bir fabrikasının 200 000 nüfuslu bir kent in tüm çöplerinden daha fazla doğayı kirlettiğini ortaya koydu.

Ünlü Bayer fabrikalarının Ren nehrine boca ettiği "artıklar" ise Ruhr havzasının tüm nüfusunun çöplerine eşitti. Ağır endüstrinin kümelendiği havzanın tüm fabrikalarının ise bölgede yaşayan 6 milyon nüfustan daha çok "çevreyi kirlettiği" saptanmıştır. Daha çok kâr, daha çok büyümenin kısır döngüsündeki kapitalizmin, bu korkunç afeti durdurmak için gerekli önlemleri alması ise olanaksızdı. Zira bu önlemler için muazzam ek yatırımlar gerekliydi. Örneğin salt Batı Almanya'da endüstrinin çevreyi kirletmesini önlemek için 40 milyar marka ihtiyaç vardır. İleri kapitalist ülkelerinin çevre kirlenmesi konusunda alınacak önlemler için ortalama olarak ulusal hasıllarının en az % 1 ila % 1,5'a tekabül eden ek yatırım yapmaları gerekmektedir. Ekonomi uzmanlarının hesaplarına göre bu, anında başlıca endüstri ürünlerinin fiyatlarında % 5 ila 10 oranında bir artışa yol açacaktır ki bu da doğal olarak satışların, dolayısıyla da kârların azalmasıyla sonuçlanacaktır. Büyük tekellerin "kârdan" fedakarlık etmelerini istemek ise eşyanın tabiatına, giderek sermayenin yapısına uygun değildir. Gerçi kimi batılı ülkelerde mahalli yönetimler, bıçak kemiğe dayanıp, ölüm tehlikesi yüzbinleri tehdit etmeye başlayınca çevreyi kirleten firmaları para, hatta bazen hapis cezasına bile çarptırabilen yasalar çıkartmaktadırlar. Ne var ki bunlar etkin olmadıkları gibi, büyük tekellerin "fabrikaların kapısını kapatma" yada "söküp başka yerlere götürme" tehditlerine yol açmaktadır. O kadar ki çoğu kapitalist ülkede çevre kirlenmesine karşı savaş için kurulan komisyonlara bizzat çevreyi kirleten tekellerin "adamları" hakimdir. Çoğu

ülkede de paradoksal bir biçimde çevre kirlenmesiyle "savaşan" yada bu göstermelik savaş öncülük eden, dahası onları sözümlerine "paraca" destekleyenler de yine çevreyi kirletenler, yani büyük tekeller olmaktadır. Lockheed rüşvetçiliğiyle büyük sermayeye bağlılığı şaşmaz bir biçimde saptanan Prens Bernardt'in çevre kirlenmesiyle savaşan uluslararası bir kuruluşun başkanı olması, soruna bu açıdan yaklaşıldığında hiç de şaşırtıcı görünmemektedir. Türkiye'de de aynı oyunu görmek mümkündür. Doğanın korunmasını Türkiye'de de "zengin takımı" üslenmiştir. Kuş Cennetinde* surda burda "kelaynak" oluşlarını konumak da, hiçbir önlemin alınmadığı düzineyle rafineriyle yeryüzünün hatırı sayılır

bir bölümünü "kirleten" Shell Şirketine düşmektedir. Bu takımın görevi, bir iki sözde "doğa tutkunu" şaşkınlı da kullanarak işin sergi, konferans, film gösterisi gibi en ti püf ten önlemlerle geçiştirilmesini sağlamaktır. Biraz da bu yüzden Türkiye'de büyük yerli ve yabancı şirketlere ait fabrikaların çevreyi ne ölçüde kirlettikleri ve hele doğada ne tür yıkımlara yol açtıklarının envanteri bile henüz yapılmamıştır. Sayın Aren'in de isabetle işaret ettiği gibi sadece Haliç'le, izmit Körfezinin bugün içinde bulunduğakları yükler acısı durum bile çevre kirlenmesinin Türkiye'de de ölümcül boyutlara ulaştığını açık seçik gözler önüne sermektedir. Başkent Ankara'nın yükler acısı hali ise handiyse efsane boyutlarına ulaşmıştır. Çevre kirlenmesi uzmanları başkentte önlem alınmazsa, insanların "maskesiz" yaşamalarının mümkün olamayacağını ileri sürmektedirler. Bu yüzden işin içinde olan konuyla ilgili korkunç sorumsuzluğun mekanizmasını, işleyişini herkesten iyi bilen Belediye Başkanı Sayın Dalokay'ın vargüciyle "tehlike çanları" nı çalması boşuna değildir. Sayın Dalokay, • Politika'da yayınlanan "Kirleten Ödemeli" adlı başyazısında Ankara halkının yaşamı üzerinde oynanan yüz kızartıcı oyunları, doymak bilmeyen kâr isterilerinin bencil ve köpeksi tezgahlarını birer ikişer kulaklarından tutup kamuoyu önünde sergilemektedir. Ama kim dinler? Vahşi kapitalizm, tatlı kârlar söz konusu

oldu mu, bizzat kendi mahvına da yol açacağını bilse de insanı, hayvanı, ağacı, ırmağıyla güzelim doğayı üzerinde ot bitmeyen yağmursuz bir çöle çevirmekte hiçbir sakınca görmemektedir. Ama Batı dünyasında misli görülmemiş bir biçimde yoğunlaşan endüstrilerin muazzam boyutlara ulaşan "artıkları"nın doğayı kirletmeleri olasılığı kapitalist düzenleri ister istemez bazı önlemler almaya itmektir. Oysa kapitalizm, yukarıda da belirttiğimiz gibi, muazzam yatırımlar, dolayısıyla da kâr marjlarından önemli fedakarlıklar yapılmasını gerektiren köklü önlemlere yönelme yeteneğinden yapısına da uygun olarak bütününüyle yoksundur. Bu yüzden şimdilerde en az doğanın tepelenmesi kadar utanmaz ve köpeksi karanlık bir komplonun içindedir. Profesör Aren'in de işaret ettiği gibi uluslararası kapitalizm yabancı tekellerin doğayı aşırı, tahammül edilmez ölçüde kirleten, bu nitelikleriyle de Batı kamuoyunda artık "reddedilen" petro-kimya türündeki endüstrilerin, bu konudaki yasaların yada doğa kirlenmesine karşı önlemlerin gerektirebileceği ek yatırımların bütününüyle mevcut bulunmadığı "az gelişmiş ülkelere" kaydırılmasını planlamaktadır.

Uluslararası kapitalizm nasıl ucuz emeğin, işçiyi ezen yasaların, dolayısıyla da büyük kâr oranlarının geçerli olduğu ırkçı Güney Afrika yada Rodezya'ya üşüşmüşse, bu kez, zehir saçan endüstrilerini bizim gibi az gelişmiş, muhtaç ülkelere taşımamanın tezgahındadırlar. Amerika'nın ünlü ve ciddi yayınevlerinden Mc Graw-Hill'in araştırmaları bu konuda en kalın kafalılar bile ikna edecek güçtedir. Birleşik Devletlerde endüstri ve madencilik alanında yapılan yatırımlar toplamının çevre kirlenmesine karşı alınması zorunlu olan önlemlerin pay oranı % 12,7 dir. Oysa bu oran yabancı ülkelerde sadece % 2,2 düzeyindedir. Bize gelince, hiç kuşkusuz, bu oran % 0 dır. Bedavadır.

Dünyanın tüm kapitalistleri, firmaları, dev tekelleri gelin, koşun, burada Türkiye'de bedavadan, doyasıya, kıyasıya zehirleyebileceğiniz 40 milyon insan var.

(Politika, 11-12 Kasım 1976)

uluslararası af örgütü işkenceleri protesto etti

Uluslararası Af Örgütü Türkiye'deki işkence olaylarını protesto için Başbakan Demirel'e bir mektup göndermiştir. Örgütün Genel Sekreteri Martin Ennals gönderdiği mektupta şöyle demektedir:

"Aldığımız bilgiler en azından iki polis merkezinde, Ankara Emniyet Sarayında ve İstanbul Gayrettepe'deki Birinci Şubede, siyasal tutuklulara işkencenin günlük olay haline geldiğini göstermektedir." İşkence olaylarından örnekler de veren Genel Sekreter, mektubunu şöyle bitirmektedir: "Suçlamaların çokluğu ve içerdikleri ayrıntılar çok inandırıcıdır ve anladığıma göre Türkiye'de bu konuda araştırma talepleri ileri sürülmektedir. Sizden en kısa zamanda bu konuda bir soruşturma başlatmanızı şiddetle talep ediyorum."

Uluslararası Af Örgütünün, Tutuklu ve Mahkumlarla Dayanışma Derneği'nce açıklanan 1975-76 dönemi çalışma raporunun 170 ve 171. sayfalarında yer alan Türkiye ile ilgili kısmında ay-
nen şöyle denilmektedir:

"Türkiye'de her yıl içinde birçok kişi ceza yasasının 141 ve 142. maddelerinden tutuklanmış ve mahkum edilmiştir. Bu maddeler "bir sosyal sınıfın diğer bir sosyal sınıf üzerinde tahakkümünü kurmayı amaçlayan" örgütlerin kurulmasını ve "komünizm propagandası" yapılmasını yasaklamaktadır.

Tutuklamaların sayısı arttıkça işkence iddiaları da artmaktadır. Çeşitli vesilelerle Uluslararası Af Örgütü, Türk Hükümeti yetkililerine Türkiye'deki cezaevlerindeki işkence haberleri konusunda duyduğu kaygıyı dile getirmiştir. 11 Temmuz 1975'te Adalet Bakanı İsmail Müftüoğlu'na yazılan bir mektupta, bir tutukluya elektrik işkencesi yapılması hakkında soruşturma açılması istenmişti. 5 Mart 1976'da iki işkence ola-

yı hakkında Başbakan Demirel'e başvurulmuş ve "bu suçlamalara ilişkin durumların resmen araştırılması" talen edilmiştir.

Öte yandan, Uluslararası Af Örgütünün raporunda İran V.a da 25 bin ila 200 bin kişinin siyasal inançları nedeniyle hapis hanelerde tutulduğu belirtilmiştir.

Örgüt İran Şahı'nın ülkede sadece 3 bin tutuklu bulunduğu konusunda geçenlerde verdiği demeci eleştirmiş, şiddeti onaylamayan ve şiddete hiçbir şekilde başvurmayan binlerce insanın daha, sadece siyasal inançları nedeniyle hapse atıldığını bildirmiştir. Örgüte göre, tutuklu bulunanlar arasında çok sayıda din adamı, sa-

natkâr, üniversite profesörü, ayrılıkçı unsurlar ve etnik azınlıklara mensup kimseler vardır.

Uluslararası Af Örgütü, İran'daki rejime karşı mücadele edenlerin, vatana ihanet suçu işlemiş kabul edildiklerini, iç güvenlikten "Savak"ın sorumlu olduğunu, bu örgütün bütün şüpheli kimseleri izlediğini, sorguları bizzat kendisinin yaptığını ve tutuklanan kimse-
nin, hakkındaki iddianameyi, mahkemeye çıkmadan az bir süre önce öğrendiğini kaydetmiştir. Örgüte göre, İran'da siyasal suçtan dolayı verilen bir cezanın temyizi de olanaksızdır. Örgüt, ayrıca İran'daki siyasal tutuklulara çeşitli işkenceler yapıldığını bildirmiştir.

CHP GENEL MERKEZİNİN
ELEKTRİK SORUNUNA İLİŞKİN RAPORUNA GÖRE

Türkiye'de elektrik üretiminin yüzde 35* i ithal edilen petrole dayalı

CHP Genel Merkez Araştırma Bürosunca hazırlanan elektrik sorununa ilişkin bir raporda, Türkiye'nin giderek artan bir elektrik sıkıntısıyla karşı karşıya bulunduğu ve enerji üretiminin gereksinmeden daha az olduğu belirtilerek, "enerji yokken hayali fabrika temeli atanlar, ülkemizin geleceğini karanlığa itmektedirler" denilmiştir. Raporda, Türkiye'nin elektrik üretiminin yaklaşık % 35'inin ithal edilen petrole dayalı olduğu bildirilerek, ülkedeki mevcut su kaynaklarının % 8'inin, linyit kaynaklarının da % 5'inin ancak değerlendirildiği belirtilmektedir. Cephe hükümetinin enerji santralleri yapımını geciktirdiği anlatılan raporda, bu konuda örnekler verilmiş ve "elde ne yeterli döviz, ne de yeterli Türk parası bulunmadığı için yatırımlar olduğu yerde saymaktadır" denilmiştir.

CHP'nin elektrik araştırmasında daha sonra şu görüşlere yer verilmiştir:

"Türkiye'de sanayi, büyük ölçüde Batıda ve Kuzeybatıda yoğunlaşmıştır. Oysa en büyük enerji potansiyeli Doğudadır. Enerjinin Doğudan Batıya taşınması çok büyük sorunlar yaratmaktadır. Kuşkusuz Batının gelişmesine karşı çıkılamaz. Ama Doğunun giderek daha geri kalmasına da göz yumulamaz. Sözde Karakaya Barajıyla Doğuya yatırım götürülmektedir. Aslında bu barajın enerjisi Batıya ve çok pahalıya iletilecek, Doğu bundan yararlanamayacaktır."

Raporda, 1976 programının gerçekleşmesi halinde bile, ülkedeki köylerin ancak % 29'unun elektrikleştirilmiş olacağı, öte yandan "katılım payları" ile köylerin elektriğe kavuşmak için büyük yük altına girdiği belirtilmiştir. CHP'nin raporunda, köy elektrikleştirilmesi amacıyla yapılan tesisler için köylüden alınan dörtte bir oranındaki "katılım payı"nın kaldırılması istenerek, "Cephe İktidarı bu konuyu programına almıştır. Ancak hiçbir ciddi girişimde bulunmamıştır" denilmiştir.

petrol ithalatı için 1980'de 2 milyar dolar ödenecek

Cephe yetkililerinin akaryakıt ve elektrik fiyatlarının arttırılmayacağını ısrarla öne sürmelerine rağmen zamlar kaçınılmaz görünmektedir. Ayrıca, akaryakıt ve elektrik kısıtlamaları giderek yoğunlaşacağına benzemektedir.

Akaryakıt ve elektriğe ilişkin bu bekleyişlerin günlük yaşamda yadsınmaz etkileri olacağı kuşkusuzdur. Bekleyişlerin temelinde ise, önemli konular gündeminde; yeniden üst sıralara yükselen "petrol sorunu" yatmaktadır.

Günümüzde ham petrol, toplam ithalat ödemelerinin tek başına beşte birini yutan dev bir gereksinim haline gelmiştir. Bu yılın ilk sekiz ayını kapsayan Ocak-Ağustos döneminde ham petrol ödemeleri, geçen yılın eş döneminden % 45 oranında daha fazla olarak, 630 milyon 550 bin doları bulmuştur. Böylece ham petrol, ülkemiz dış alımlarının en büyük kalemi olarak ağırlığını giderek artırırken, ihracattan elde edilen döviz gelirlerinin yarısına yakın bir değere ulaşmıştır. Bu arada, ham petrol harcamaları yurt dışında çalışan Türk işçilerinin gönderdikleri dövizlerin toplamı ile para piyasalarından yüksek faizler üstlenilerek yapılan Döviz Çevrilebilir Mevduat hesapları borçlanmaları toplamını aşmıştır.

Ham petrol ithalatının, fiyatların hızla yükselmeye başladığı 1973 yılından bu yana seyri Tablo 1'de gösterilmiştir. Tabloda ayrıca, yurt içi üretim değerleri de verilmiştir.

Tablonun incelenmesi, ithalatın yıldan yıla miktar olarak büyümesi yanında, değer olarak bunu aşan bir hızda arttığını ortaya koymaktadır. Bunun nedeni ham petrol fiyatlarındaki yükselmedir. İthalat gereksinimi büyürken ve fiyatlar yükselirken, yurt içi üretim azalma göstermektedir. Bugünkü koşullarda ve mevcut rezervlere göre üretim olanakları belirli bir düzeyin üzerine çıkamamaktadır.

Bu durumda ham petrol gereksinimimizin yerli ham petrol ile karşılanması oranı düşme eğilimi taşımaktadır. 1973 yılında % 45 olan bu oran, halen % 25 dolayında bulunmaktadır.

Yurt içi ham petrol üretimindeki azalma önemli olmakla birlikte, ithalattaki artışı gerçekte çok küçük ölçüde etkilemektedir. Örneğin, 1975 yılı Ocak-Ağustos döneminde yurt içi üretim 2 milyon 86 bin ton iken bu yıl 1 milyon 825 bin tona düşerek 261 bin ton azalmış, ithalat 5 milyon 413 bin tondan 7 milyon 367 bin tona çıkarak 1 milyon 954 bin ton artmıştır.

Ham petrol ithalatındaki artışın gerçekte sır olmayan nedenleri, petrol türevleri tüketimindeki gelişmeler izlenerek somutlaştırılabilecektir. Petrol türevleri tüketiminin seyri son üç yıl itibarıyla Tablo 2'de verilmiştir.

Tablodaki bilgiler, benzin tüketiminin yılda ortalama % 14'lük bir hızla arttığını, bunu fuel-oil ve motorinin izlediğini göstermektedir.

Fuel-oil ve motorin tüketimindeki artışlar ise, ülkemizde halen enerji üretiminin yarısına yaklaşan kısmının bunlar kullanılarak karşılanmasından doğmaktadır. Bu olgu ağırlığını önümüzdeki yıllarda da bütün şiddetiyle duyuracak niteliktedir. Çünkü enerji darboğazına çözüm aranırken, yerli kömür ve su kaynakları, bunlara dayanan elektrik enerjisi santrallerinin "uzun sürede gerçekleştirildiği" gerekçesiyle, atıl durumda bekletilirken,

Yıllar	üretim (Bin Ton)	İTHALAT (Bin Ton)	(Bin Dolar)	ithalatta Yüzde Pay
1973	3.504	7.827	199.891	9,6
1974/1	3.312	10.464	693.633	18,4
1975	3.095	8.920	718.088	15,2
1975 (Ocak-Ağ.)	2.086	5.413	436.334	13,6
1976 (Ocak-Ağ.)	1.825	7.367	630.550	19,0

1/ İthalattaki artış geniş çapta Kıbrıs çıkartmasından etkilenmiştir.
Kaynak: Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ve Ticaret Bakanlığı.

Tablo 1. Ham petrol üretimi ve ithalatı.

fuel-oil santrali ve gaz türbinleri teşvik edilmektedir.

Öte yandan, ülkemizin ham petrol gereksiniminin yıldan yıla hızla artacağı hesaplanmaktadır. Beş Yıllık Kalkınma Planı dönemine ilişkin tahminler, ham petrol için 1980'den itibaren 2 milyar doların üzerinde ödeme yapılmak zorunda kalınacağını belirlemektedir.

Gerçekte döviz olanaklarının bu düzeyde ham petrol ithaline olanak vermesi güçtür. Nitekim güçlükler bugünden başlamış bulunmaktadır. Halen ham petrol için ithalatın yapıldığı ülkeye 60 günlük senetler verilmektedir. Borç ise, genellikle süresinde ödenmemekte, bu nedenle yüklemeye durmaktadır.

Son günlerde sık sık karşılaşılan akaryakıt ve fuel-oil sıkıntısının nedenini, rafinerilerde yoğunlaştığı öne sürülen işçi eylemlerinden çok, bu ödeme güçlüklerinde aramak daha doğru olacaktır.

Tablo 2. Petrol türevleri tüketimi (Bin Ton).

Örün	1973		1974		1975	
	Miktar	Yüzde Pay	Miktar	Yüzde Pay	Miktar	Yüzde Pay
Benzin/1	1.843	12,9	1.578	13,3	1.913	14,3
Gazyağı	548	4,8	468	3,9	460	3,6
Motorin	2.735	23,7	2.895	24,4	3.211	24,7
Fuel-011/2	5.549	48,0	5.666	47,8	5.947	45,8
Madeni Yağ	176	1,5	137	1,2	177	1,4
Diğer/3	1.045	9,1	1.112,1)	9,4	1.276	9,8

1/ Uçak, süper, normal benzin ve iprajat dahildir.

2/ Fuel-Oil 4-5-6

3/ Rafineri yakıt gazı, LPG, nafta, solventler, asfalt, parafin> vazelin, kükürt ve özel müstahzarlar dahildir.

Kaynak: Akaryakıt Dağıtım Anonim Şirketi (ADAŞ)

1977 yılı büyük ekonomik güçlükler getiriyor

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından 1977 için hazırlanan ekonomik programda, gelecek yıl başgösterecek "büyük güçlüklerle" dikkat çekilmekte ve 1976 yılında iki milyonu aşan işsiz sayısının 1977 yılında daha da artacağı bildirilerek işsiz sayısının iki milyon 183 bine ulaşacağı belirtilmektedir. Ayrıca, 1976 yılında fiyatlar % 20 dolayında artarken, işçi ücretlerinin kamu kesiminde ancak % 1, özel kesimde % 4 dolayında artış gösterdiği saptanmıştır.

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından her yıl olduğu gibi, bu yıl da ekonomik program üzerine yapılan çalışmalar sona ermiş ve programın bütçe ile birlikte Yüksek Planlama Kurulunda görüşmeleri başlamıştır. Programın "ekonomik kesimler"deki gelişmeleri ortaya koyan bölümleri 1977 yılının fiyat artışları, ödemeler dengesi açıklarının büyümesi, ihracatta gerilemeler gibi "büyük güçlükler"e dikkat çekerken, programın "sosyal kesimler"le ilgili bölümleri de işsizliğin 1976 yılında bir önceki yıllara göre arttığını ve 1977 yılında da artacağını göstermektedir. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında da 1977 yılı için öngörülen işsiz sayısı bir milyon 300 bin kişidir. Oysa, programa göre, 1976 yılında işsiz sayısı iki milyon 80 bine yükselmiştir. 1977 de ise iki milyon 183 bine yükselmesi beklenmektedir. Dolayısıyla Cephe Hükümetinin son iki yılda izlediği ekonomi politika sonucu tüm sanayi dallarında bir üretim düşüklüğü ile karşılaşılırken, işsiz sayısı da önemli ölçüde artmıştır ve artacaktır. Böylelikle, Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı hedeflerinin gerisinde kalmış olduğu da kanıtlanmıştır.

CESİMLERE GÖRE İSTİHDAM

İşsiz sayısının giderek artması programda ekonomik kesimler itibarıyla tek tek ele alınmıştır.

Bulgulara göre, 1976 yılında tarım dışı istihdamın beş milyon 800 bin dolayında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. 1977 yılında bunun 6 milyon 160 bin dolayına yükseleceği beklenmektedir. Tarımda çalışanların sayısı ise, 1977 yılında 8 milyon 600 bin dolayına düşecektir. 1976 yılında tarım dışı sektörler içinde oran olarak istihdamın en çok genişlediği alanlar sanayi ve hizmetler kesimidir.

SOSYAL GÜVENLİK ve ÜCRETLER

İşsiz sayısı artışı dışında, 1976 yılında çalışan nüfusun yararlandığı sosyal güvenlik alanında da olumsuz gelişmeler görülmüştür. Programda toplam ücretliler içinde sosyal güvenlikten yararlananların oranının % 53 dolayında bulunduğu bildirilmektedir. Aynı oran toplam nüfus açısından ele alındığında nüfusun % 55,7'si sosyal güvenceden yoksun bulunmaktadır. Öte yandan, toplam sigortalı sayısı 1976 yılında üç milyon 600 bindir. Bunun bir milyon 825 bini Sosyal Sigortalar Kurumuna, 900 bini Emekli Sandığına, 890 bini Bağ-Kur'a, 47 bini de özel banka ve kurumlara bağlıdır.

Toplam sigortalı sayısının iktisaden faal nüfusa oranı 1976

yılında % 23,1'dir. 1977'de bu oranın % 24'e çıkması beklenmektedir. Oysa, Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında bu oran % 38 olarak belirlenmiş ve bu hedefe ulaşılabileceği öngörülmüştür. Böylelikle, bu alanda da plan hedeflerinin gerisinde kalmıştır.

Programda 1970 yılından bu yana işçi ücretlerindeki gelişmeler de ele alınmakta ve ortalama yıllık fiyat artışlarının % 20 dolayında bulunduğu dikkate alındığında ücret artışlarının fiyat artışı gerisinde kaldığı saptanmaktadır. Bu konuda programda şöyle denilmektedir:

"1970 yılı fiyatlarıyla kamu kesiminde 1975 yılında 44,47 lira olan gerçek ücret 1976 yılında % 1,31 artışla 47,72 liraya, özel kesimde 36,74 lira olan gerçek ücret % 4 artışla 38,23 liraya yükselmiştir. Ortalama sigortalı işçi gerçek ücreti 1974 yılına oranla 1975 yılında % 5,19 artarak 39,48 liradan 41,53 liraya yükselmiştir." tır. Bu konuda şöyle denilmektedir:

"Toplam işgücü talebi içinde, tarım kesiminde çalışanların azalması, tarım dışı kesimlerde çalışanların da artması olgusu sürmekte, tarım dışında yeterli istihdam olanakları yaratılmadığı için, tarım dışı işgücü fazlası giderek büyümektedir."

İZMİR SOBESİ 10. GEŞİML KURULU

16 Ocak 1977 Saat 14.30 da

Efes Oteli Pefek/salonunda

İSTANBUL ŞUBESİ İfç. GENEL KURULU

23 Ocak 1977 Saat 10.00 da

Galatasaray Lisesi Tefik Fikret Salonunda

ANKARA ŞUBESİ j.. GENEL KURULU

29 Ocak 1977 Saat 11.00 da

Makina Mühendisleri Odası Toplantı Salonunda

Elektrik Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu

Aybars Urgan Başkan
Abdü'l kadir Kahraman Başkan Yrö.
Bekir özgirgin Yazman Üye
Mahmut Kurtulmaz sayman üye
Teoman Alptürk üye
Doğan Anakök üye
Oğuz Kırımkan üye

İstanbul Şubesi
Yönetim Kurulu

Yüksel Bİrdal Başkan
Alaattin Anahtarcı Başkan Yrö.
Yavuz Çizmecı Yazman Üye
Berkay GÜnay Sayman Üye
Gönül Taylan üye
Hüseyin Yeşil üye
Hanna Can üye

İzmir Şubesi
Yönetim Kurulu

Ergun Elgin Başkan
Yüksel Levendoçlu Başkan Yrö.
İrfan Arabacı Yazman üye
Muammer Göksel sayman üye
Ömer Güner üye
Muammer Argün üye
Ajlan Kural üye

Elektrik Mühendisleri Odası

İhlamur Sokak 10/1
Yenişehir - Ankara
Tel. 25 32 72 - 25 32 73

İstanbul Şubesi

Cumhuriyet Caddesi 283
Engin Han Kat.2
Harbiye - İstanbul
Tel . 48 50 52 - 48 50 53

İzmir Şubesi

Talat Paşa Bulvarı 17/1
Al sancak - İzmir
Tel. 14 89 73

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI TEMSİLCİLİKLERİ

Adana Yaşar Okşaçoğlu
TEK Köy Elektrifikasyonu
7. Bölge Müdürlüğü

Antalya Durmuş Arı
Hv.Meyd.Inş. Bölge Müdürlüğü

Artvin Fahri Kaya
Lif Levha Fab., Enerji Şefi

Aydın Can İnalöz
TEK Ean Anadolu Şube Md.
3. Bölge Başmühendisliği

Balıkesir Şahin Şen
SEKA Müessesesi Müdürlüğü PK.201

Bitlis Hasan Dalkıran
Can Kitabevi

Burdur İrfan Bilgin
Uzun Çarşı No.46

Bursa Ahmet Akküçük
Veziri Cad. Kent İşhanı Kat.5
Tahtakale

Çorlu Yasin Zirek
Cumhuriyet Meydanı
Bilgin Pasajı 13

Çorum Y.İzzetin Hürer
Çimento Fab., Santral Şefi

Denizli Abdullah Şavklı
İller Bankası Başmühendisliği

Diyarbakır Burhan Elçioğlu
Kunt İsmailpaşa, 3.Sokak
Yenişehir

Elazığ Mustafa Ayduran
TEK Hazar Santral PK.65

Eskişehir İsmet Erorta
Yunus Emre Cad., 67

Gaziantep Ali Ercan
Hürriyet Cad.,

Kamil Afat İşhanı Kat.3

İsparta Ahmet Emir
TEK 5.Bölge Müdürlüğü

İçel Ali Öztürk
Kuvayimilliyeye Cad., 94

Karabük Ömer Çolakoğlu
Hürriyet Cad.,

Özmen İşhanı No.247

Kastamonu Fehmi Tuncel
Belediye Cad., 46/A

Kayseri Yetkin Önem
TEK İş.ve Bkm.Başmüh., PK.9

Kocaeli Sait Bülbül
Belediye Elektrik İşletmesi

Konya Birol Adalğ
TEK Köy Elektrifikasyonu
15.Bölge Müdürlüğü

Kütahya Rüştü Kaytancı
Yapı İşleri 4.Bölge Müdürlüğü

Malatya Hasan Baran
Kazacı İşhanı Kat.2 No.204

Manisa Bahadır Karaman
Manisa Tekstil Fabrikası

Muşla Türker Özcan
İller Bankası Başmühendisliği

Nevşehir Şahin Yurtbeğendi
Şehir Palas Oteli

Niğde Mustafa Karadal
Aşağı Kayabaşı Mah.,
duyulu Çıkmaşı No. 5

Rize Tayfun Gençsoy
Çay-Kur Teknik Şubesi

Sakarya Faruk AIOĞIU
TEK 4.Bölge Başmühendisliği

Samsun A.Sefa İtkür
TEK Köy Elektrifikasyonu
13.Bölge Müdürlüğü

Sinop :- İzzettin Kariler
Eoeing Serv. Inc. Radaı

Sivas İsmail Nağcıoğlu
TEK 9. Bölge Baş Mühendisi

Tekirdağ Aydın Gönül taş
TEK Köy Elektrifikasyonu
12. Eöige İd. Millet Cad.32/2

Trabzon Ke-mal Kazmaz
İller Bankası Ç.Pççe İd. İnç-i;

Urfd :-ahnut Tellalıaş
Belediye ESO İşletmesi

Zonguldak İbrahim Tatbul
EKI Yüksek Gerilim
Başmühendisliği